

21. 5. 2015

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K doručování hmotněprávního úkonu na adresu uvedenou ve smlouvě

V judikatuře je ustálen závěr, že hmotněprávní jednání je třeba považovat za perfektní (doručené) okamžikem, kdy se adresát tohoto jednání měl možnost s ním objektivně seznámit. Doručení nelze vázat na okamžik, kdy je adresát ochoten tak opravdu učinit, tj. vyzvednout si zásilku a seznámit se s jejím obsahem. Jak je to však s doručováním na adresu, kterou adresát uvedl ve smlouvě a pak se přestěhuje? Tuto problematiku řešil Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1777/2013, ze dne 27. 1. 2015 (dále také jen jako „komentované rozhodnutí“).

České právo vychází z tzv. teorie dojití, tzn., že účinky právního jednání nastávají nikoliv k okamžiku, kdy došlo k projevu vůle jednajícího, nýbrž k okamžiku, kdy tento projev vůle nepřítomné osobě došel. Na základě této teorie je osoba, která činí projev vůle, povinna nést riziko, zda její projev vůle nepřítomnému adresátovi dojde či nikoliv.[1]

V komentovaném rozhodnutí byl případ posuzován podle občanského zákoníku z roku 1964 (dále také jen „SOZ“ nebo „starý občanský zákoník“), především jeho § 45[2]. Závěry jsou aplikovatelné i po rekodifikaci soukromého práva za účinnosti zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“ nebo „občanský zákoník“). O odchylce, kterou OZ zavedl pro případy vědomého zmaření dojití zásilky adresátem, pojednáme níže.

V praxi není neobvyklá situace, kdy doručit zásilku smluvnímu partnerovi je téměř nemožné. V předmětném sporu bylo mezi účastníky, a také mezi soudem prvního stupně a soudem odvolacím, sporné, zda bylo žalované řádně doručeno, když žalobce jí zaslal zásilku, ve které se dovolával relativní neplatnosti smlouvy o advokátní úschově, na adresu uvedenou v související kupní smlouvě. Žalovaná se v okamžiku doručování uvedené zásilky na této adrese již nezdržovala a dodejka se vrátila s poznámkou „adresát je neznámý“ a při druhém pokusu o doručení s poznámkou „XY zde nebydlí“. Závěr, zda žalované bylo dovolání se relativní neplatnosti tímto způsobem řádně doručeno či nikoli, byl kruciální pro zodpovězení otázky, zda právo žalobce není promlčeno.

Soud prvního stupně s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 2926/2009, ve kterém Nejvyšší soud vyslovil již ustálený judikatorní závěr: „Nedojde-li adresovaný projev vůle jednajícího do sféry adresáta, právní úkon není perfektní. Projev vůle dojde adresátovi, jakmile se dostane do sféry jeho dispozice, tzn. v okamžiku, kdy adresát nabude objektivní možnost seznámit se s obsahem projevu vůle. Od okamžiku dojití projevu vůle do sféry adresáta je právní úkon pro jednající subjekt

závazný a nelze jej jednostranně odvolat. Není přitom nezbytné, aby se adresát seznámil s obsahem právního úkonu; dostačuje, že měl objektivně možnost seznat jeho obsah.“, uzavřel, že dopis se prostřednictvím doručujícího orgánu dostal do sféry dispozice žalované, a ta měla objektivní možnost se s jeho obsahem seznámit.

Odvolací soud se k závěru, podle něhož se dovolání relativní neplatnosti dostalo doručováním na adresu uvedenou v kupní smlouvě do sféry dispozice žalované, postavil negativně s tím, že pokud žalovaná na adrese, na kterou jí bylo doručováno, již nebydlela, tak na této adrese se nenacházela ani její dispoziční sféra.

Žalobce proti rozhodnutí odvolacího soudu podal dovolání, ve kterém argumentoval především tím, že udělal vše proto, aby se dopis dostal do sféry dispozice žalované, a ta měla objektivní možnost se s jeho obsahem seznámit. Žalobce dále uvedl, že ho žalovaná uvedla v omyl ohledně doručovací adresy a teď se jeho omylu dovolává. Žalovaná si byla vědoma, jakou adresu uvedla do kupní smlouvy o převodu nemovitostí a mohla se tedy dle názoru žalobce objektivně seznámit s obsahem jakékoliv zásilky na tuto adresu doručené, pokud by nezapříčinila svým opomenutím, že doručované zásilky byly vráceny zpět odesílateli. Při změně bydliště mohla žalovaná zajistit přesměrování doručování poštovních zásilek na novou adresu, popř. oznámit žalobci změnu své adresy.

Přes racionální argumenty žalobce, které můžeme shrnout tak, že nelze nikoho nadměrně zatěžovat požadavkem na zjišťování informací o současném bydlišti jeho kontrahentů a že nelze nikomu přičítat k tíži rezignaci jeho kontrahenta na řádné zajištění přepravy pošty (kdy nelze vyloučit ani účelové a obstrukční změny adresy, přičemž šikanózní zneužití práva bude téměř nemožné prokázat), Nejvyšší soud v komentovaném rozhodnutí přisvědčil žalované a uvedl, že **okolnost, že jí žalobce zaslal zásilku na adresu uvedenou v související kupní smlouvě, není způsobila zvrátit závěr o tom, že žalovaná při tomto způsobu doručení hmotněprávního úkonu žalobce neměla objektivně možnost se s jeho obsahem seznámit.** Jestliže v posuzované věci písemnost adresovaná žalované na adresu, na níž se nezdržovala, a proto ani na této adrese nebyla zanechána výzva k jejímu vyzvednutí, byla odesílateli vrácena, nelze dospět k závěru, že tato žalovaná měla objektivní možnost zjistit obsah tohoto právního úkonu s důsledky s tím spojenými. Nejvyšší soud při argumentaci v odůvodnění použil i rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 2926/2009, které paradoxně využil i soud prvního stupně při odůvodnění závěru zcela opačného.

Ačkoliv se na závěru Nejvyššího soudu na první pohled nemusí zdát být nic vadného, nelze tento závěr přejímat nekriticky. Měl-li by se závěr Nejvyššího soudu aplikovat obecně na veškeré doručování, tak by aplikace tohoto závěru na veškeré doručování písemností v režimu soukromého práva mohla praxi způsobit naprosto nepřiměřené komplikace a zvýšení nákladů spojených se zjišťováním adres smluvních partnerů; takový závěr musíme odmítnout.

Soudy by měly při hledání spravedlnosti najít rovnováhu mezi právy a povinnostmi stran a stejně jako nelze po jedné straně rozumně požadovat, aby po změně svého bydliště notifikovala každého jednoho smluvního partnera, se kterým za dobu pobytu na daném místě vstoupila do smluvního vztahu, tak nelze klást na druhou smluvní stranu nepřiměřený požadavek na v některých případech téměř detektivní práci se zjišťováním doručovací adresy protistrany. Vycházíme-li z premisy, že smlouva zavazuje, nelze bez dalšího souhlasit s tím, že smluvní strana svým – byť právně dovoleným – jednáním takřka znemožní svému smluvnímu partnerovi výkon jeho subjektivních práv. Zejména v těch smluvních poměrech, kde lze v souladu se zásadou předvídatelnosti předpokládat aktivitu druhé strany, tedy ve smluvních vztazích, které ještě nejsou ukončené, nebyly řádně splněny apod., by podle našeho názoru každý měl nést riziko spojené s tím, že změní adresu uvedenou ve smlouvě a nezajistí si přepravy pošty.

Úprava v (novém) občanském zákoníku

Občanský zákoník ve svém § 570 stanoví: „Právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde; **zmaří-li vědomě druhá strana dojití, platí, že řádně došlo.**“ **Zatímco první věta ustanovení v podstatě doslovně přebírá úpravu SOZ, tak část za středníkem zavádí fikci dojití pro případy, kdy dojití bude vědomě zmařeno.** Za vědomé zmaření lze považovat situace, kdy se adresát převzetí zásilky brání nebo např. odmontuje svojí poštovní schránku. Takovéto jednání je v rozporu se zásadou poctivosti a není právem chráněno. Upozorňujeme, že pro aplikaci fikce dojití OZ nevyžaduje opakované vědomé maření ze strany adresáta.[3]

Položíme-li si otázku, jak by Nejvyšší soud rozhodl stejnou skutkovou situaci jako v komentovaném rozhodnutí, avšak posuzováno prizmatem § 570 OZ a nikoli § 45 SOZ, nelze nabídnout jasnou a jednoduchou odpověď. Žalobce by musel tvrdit a prokázat, že změnou bydliště žalovaná vědomě sledovala zmaření dojití zásilky. Můžeme však konstatovat, že v drtivé většině případů změna adresy takovýmto mařením nebude. Komentářová literatura uvádí, že vědomé jednání musí mít formu alespoň nepřímého úmyslu (srozumění) a nedbalostní jednání příjemce vedoucí k zabránění dojití nepředstavuje vědomé zmaření přijetí právního jednání.[4] Podle našeho názoru (ač jsme si vědomi obtíží s rozlišováním mezi nepřímým úmyslem a vědomou nedbalostí, tím spíše na kolbišti soukromoprávním) si lze jako vědomé zmaření doručení představit i zmaření ve formě vědomé nedbalosti (culpa luxuria) pokud kontrahent ví, že změnou svého bydliště může způsobit zmaření doručování v souvislosti s jím uzavřenou smlouvou, avšak bez přiměřeného důvodu předpokládá, že k tomu nedojde.

Závěr

Zavedení fikce doručení, kdy vědomým zmařením adresát již nepřekazí nastolení právních účinků doručení zásilky, lze hodnotit kladně, ačkoliv jak jsme výše uvedli, ani toto ustanovení nevyřeší všechny problémy spojené s doručováním hmotněprávních jednání.

Závěrem můžeme doporučit zařazení do smluvní dokumentace takových ustanovení, která napevno stanoví doručovací adresu a zavedou povinnost změnu doručovací adresy druhé smluvní straně notifikovat (a porušení této notifikační povinnosti utvrdit smluvní pokutou). Porušení takovéto výslovně stanovené smluvní povinnosti by mohlo být podle našeho názoru považováno za vědomé zmaření doručení ve smyslu § 570 OZ.

Mgr. Aleš Hradil,
advokátní koncipient

Mgr. David Urbanec,
advokát a partner

[DUNOVSKÁ & PARTNEŘI s.r.o.](#)

advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000

e-mail: office@dunovska.cz

[1] Dobrovolná E. in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2409.

[2] § 45 odst. 1 SOZ: „Projev vůle působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí dojde.“

[3] Tichý L. in Švestka, J.; Dvořák, J. Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek 1. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, Praha, s. 1412.

[4] Ibidem.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)